

ברוקס דוהר על היציקוק

מל ברוקס רוכב שוב. האיש שהוכיח כי קהל הצופים בקולנוע הוא די אינטליגנטי כדי לפענח בדיחות על השבון סרטים שראה בעבר, דוהר הלאה. אחרי השריף הכושי והאינדיאני הדובר אידיש באוכ' פים לוחטים, אחרי הטוסים הנבטחים בכל ציט קשווה בפרנקנשטיין הצעיר, אחרי הסרט האילם, שבו המילה המדוברת היחידה היא "לא", הגיע תורו של המתח הגבוה, שבו יצטרפו הצופים למות מפחד או מצחוק.

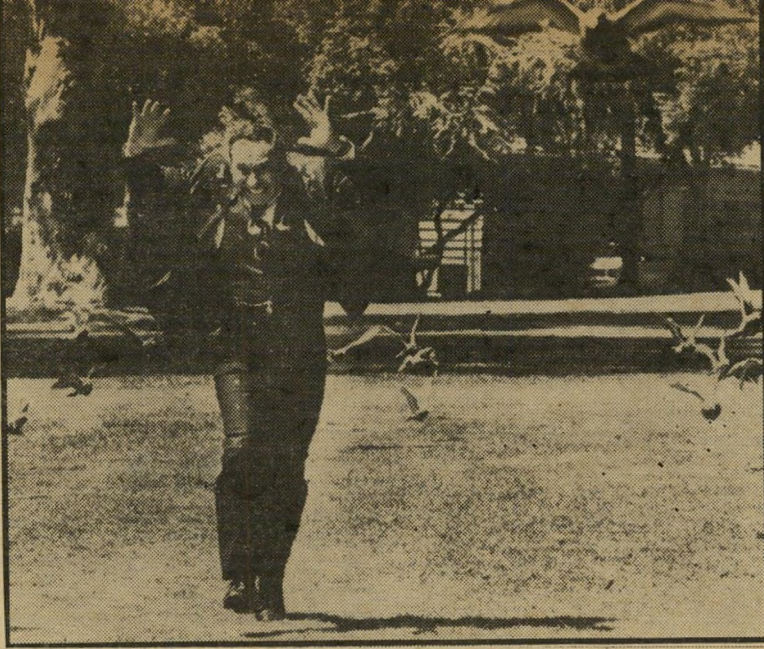
תרגום מדויק של שם הסרט היה מחייב לקרוא לו בעברית פחד גבהים, אבל מאחר ומתרגמי אריקה גיונג השתמשו כבר בשם זה כדי לשבש את השם המקורי של ספרה (שהיה פחד טיסה), לא נותר אלא להסתפק בשם נרדף הקרוב ביותר במשמעותו לכוונות של ברוקס.

מעשה בפסיכיאטר. הכוונות של ברוקס ברורות לגמרי. עוד לפני שמתחיל הסרט עצמו, מופיעה על המסך תוכנית המכריזה באותיות קידוש'לבנה, שהסרט הזה מוקדש בהוקרה לאלפרד היציקוק. ומכאן מובן שהשם "פחד גבהים" מתייחס למה שמקובל לקרוא בשפה עממית "ורטיגו". כלומר: אותו מעצור נפשי ש"היה לכוח המניע בסרטו של היציקוק, ש"נשא שם זה. אבל, כדי שיהיה בכל זאת הבלד, צריך לציין שהיציקוק, בזמנו, לא נרתע מלקרוא למחלה בשמה — אקרור פוביה. אבל ברוקס אינו משתמש במונח המדעי אפילו פעם אחת. למרות שגיבור ספרו, אותו הוא מגלם בעצמו, הינו רופא פסיכיאטר, חתן פרס נובל.

זהו הסיפור המגובש ביותר שהיה פעם בסרט של ברוקס. מעשה בפסיכיאטר ה"נודע דוקטור ריצ'רד ה. תורנדייק, שקיבל על עצמו ניהול מוסד לחולים "מאלד מאד עצבניים" בקליפורניה, אחרי שמהלך ה"קודם ניספה באורח מיסתורי, ואם זה מז' כיד למישהו את עולם השכחה של היציקוק, אין זה מיקרה.

מזימות ואמבטיה. הדוקטור הנבכד צריך, כמובן, לגלות את מזימות הרשע הנרקמות בצוות המפעיל את המוסד, תוך כדי כך שהוא נוסע לסן-פרנציסקו, כדי להרצות בכנס פסיכיאטרים. הוא מתלבט שם בין היותו חשוד ברצח וקורבן של רצח, עד שהכל בא על מקומו בשלום.

מה שמטריד אותו לכל אורך הסיפור הוא פחד הנבהים שלו. הגורם לו טיטנים נוסח ורטיגו וחבלן (סרט מוקדם יותר של היציקוק), שמהם הוא נפתר רק בסצ'

שהקניבמאי מז' ברוקס ב"פחד גבהים" היוניס בעקבות הצפרים

ברוקס וכוכבתיקבועה מדיון קאהן ב"פחד" אהבה מצחיקה שכזאת

נה האחרונה, שהיא העתק התיפאורה של ורטיגו על כל פרטיה. אבל ברוקס אינו מסתפק, כמובן, רק בהשאלות שקופות אלה. היציקוק קורץ לכל אורך הסרט, מן הניצוצות המגיעים אל חדרו של הפסיכיאטר מהחלון האחורי,

מן התחביב (צילום) של נהג הגיבור, הי מזכיר גם הוא את החלון האחורי; מל ברוקס נכנס לאמבטיה והמקלחת שלו היא שיחזור (קצת פחות סאכסי) למקלחת של גינט לי בפטיכו, סצנה שהפכה מאז לנושא בכל הרצאה על סיגנון עריכתו של אמנו המתח.

על יונים ועד צפרים. מזימות בינ' לאומיות הוא מקור נוסף לפארודיה. ראי שית, הדימיון בשמות הגיבורים: מול ריצ'רד ה. תורנדייק של ברוקס, רוג'ר או. תורנחיל של היציקוק. שנית, הבדיחה על השבון האות האמצעית. אצל ברוקס, זו האות הראשונה של הארפו, והגיבור המתנצל מסביר: "מה לעשות, אמי אה' בה את האחים מארקס". אצל היציקוק, כששואלים את הגיבור מה פירוש האות 0 הוא משיב: "כלום, כלומר אפס". שלי שית, הרצה בו נחשד גיבורו של ברוקס מבוצע לעיני כל, באולם הכניסה של מלון גדול, בערך כמו הרצה בבניין האומות המאוחדות אצל היציקוק. ולבסוף, כשהפסיכיאטר הנרדף קובע פגישה עם אהובתו (בלונדית בצבע הפלאטינה כמור' בן), הוא קובע בכניסה "הצפון-צפון-מערב" בית" לג'ציבורי. והרי למזימות בינלאו' מיות קראו במקור צפון-צפון-מערב.

ואם כבר ג'ציבורי, לא יכול היה ברוקס לעמוד בפני הפיתוי. מאחורי גבו של הגיבור הנרדף מתאספת להקת יונים מאיימות. הגיבור נמלט, היונים אחריו, והן מכלות בו את זעמן כשהן עושות עליו את שרביהן, זאת, כדי שאיש לא יחשוד שההומור של ברוקס הפך מעודן לעת זיקנה.

וזה כמובן עוד לא הכל. יש סצנה מתחת לגשר שערה'הזהב בסן-פרנציסקו, בדיוק כמו בורטיגו, ויש בדיחה על חש' בון הנטות מצלמה בלתי-אפשריות לכ' אוריה, בהן מקשט היציקוק את סרטיו, או ארוחת-ערב עצבנית נוסח תחת חוג הגדי. ד"ר פטריינג'רוב. אבל ברוקס אינו מסתפק בהיציקוק בלבד. רצח מסתורי מפוענח כאן בדיוק כמו ביצרים של אני טוניוני, עליידי הגדלה ענקית של פרט מתוך צילום כללי, כאשר הצלם של ברוקס, רון קארי, מתנועע בדיוק כמו דויד המינגס. בסצנה אחרת הופך ברוקס לזמר במועדון הלילה, שר שיר שחיכך בעצמו ליד פסנתר לבן, ואם כי הוא טוען שרצה להזכיר את פרנק סינטרה, גם הי שיר וגם הפסנתר הלבן רומזים לנטיקניג קול, למשל, בסרט כמו הגרדניה הכחולה של פריץ לאנג. שלא לדבר על כך שהי אחת הראשית המרשעת, במוסד לעצבי ניים מאד מאד, היא אולי גילגול מחודש של פראו בליכר מפרנקנשטיין הצעיר. אבל בהתנהגותו, בתנועתיה ובראשה הי שמותו הצידה, היא מזכירה הרבה יותר את דוקטור סטריינג'לוב וירושתו הנאצית. ועתה — מצויידיים במילון שימשי זה לפרשנות בדיחותיו של מל ברוקס. אפשר להמתין בסבלנות ובעניין לסרט, אשר עתיד להיות מוצג בשבועות הקרובים על בדי ישראל.

תדריך

חובה לראות

תל-אביב — פרובידנס, אשה לאי נשואה, הספיל, ג'וליה, מיפגשים מן הסוג השלישי.

ירושלים — פנטסיה, אודיסיאה בחלל. חיפה — פנטסיה, ג'וליה.

תל-אביב

פרובידנס (מוזיאון צרפת) — מציאות ודימיון נלחמים זה בזה בתודעתו של סופר ישיש, בליליסיוטים ובבוקר שי-לאחריי. סרט מסובך ומרתק של אלן רנה עם מישהק משוכת של ג'ון גילגוד, דירק בוגארד, דייוויד וורנר, אלן בורסטין וי-איליין סטריץ.

ירושלים

פנטסיה (אודיג'ל, ארצות-ה' בריה) — וולט דיסני הופך יצירות קלאסיות למוסיקל-לוויה חזותית בסניגון שמתחיל בקישט (פאסטורלית של בטהובן), ומגיע עד לאבסטרקט (בטוקאטה ופוגה של באך).

חיפה

ג'וליה (שביט, ארצות-הבריית) — פרק מזיכרונותיה של הסופרת ליליאן הלמן, על קישרי הידידות שלה עם נערה בת-גיליה, שהפכה מבת מפונקת של מישי-פחת מיליונרים ללוחמת של מחתרת אנטי-נאצית באוסטריה. עם ג'יין פונדה וואנסה רדגרייב.

פול ניוון

בזעם ובעצמה

אלימות בשכונות העוני

(אלניב, תל-אביב, ארצות-הבריית) — הקרנה חוזרת זו, של אחד הסרטים המוצלחים ביותר של הבמאי רוברט ויז (1957), התבקשה מאליה, מאז זכה "רוקי" להצלחה מסחרית מסח' ררת כל כך בשנה שעברה. כי סרטו של ויז יכול להיחשב לאחת ההשראות ששימשו לכתיבת "רוקי", ומהרבה בחי-נות הוא עולה על הלהיט של סטאלונה.

הסרט מבוסס, כידוע, על תולדות חייו של המתאגרף רוקי גראציאנו, בן למישפחת מהגרים איטלקית עניה, שהשתמש באגרופו כדי להימלט מעולם הפשע ולתפוס את מקומו בחברה המהוגנת. גראציאנו היה לאלוף-העולם ו' הפך, מאוחר יותר, לבעל מיסעדות ולדמות מוכרת בעולם הבוהמיה, וזאת, לא במעט הודות לסרט זה, שעזר לפרסם את דמותו גם בחוגים שאינם קשורים ישירות לעולם הי-אירוף.

אם כי יש בסיפור משהו מן המרכיבים ההוליוודיים הסטנדרטיים, של "האלמוני שהוכיח עצמו בכוח רצונו" (וסרטים כאלה היו מיוצרים פעם בתריסרים בעיר הסר-טים), מה שמיחד אותו, הוא התיאור האמין מאד של הרקע בו מתרחשת העלילה. שכונות העוני, כפי שמתאר אותו ויז כאן, משכנעות הרבה יותר מאשר כל מה שני-סה לעשות ב"סיפור הפרברים", אותו ביים מאוחר יותר, כשהצילום השחור-לבן המחוספס והחרף של ג'וזף רוטני-ברג אינו מניח לסרט לגלוש למלודרמה מיותרת. זה הסרט שבו קבע פול ניוון באורח סופי תדמית פרי-

פול ניוון: המבטיח שגם קיים

טית משלו, במקום להסתפק במעמד של "מרלון ברנאנדו מלוקק". ניוון הפיח בתפקידו של גראציאנו כל כך הרבה זעם ועוצמה, עד שאיש לא הרגיש עוד צורך להשוותו למי-שהו אחר. כפי שהוא מגלם את המתאגרף, ברור מעל ומ-עבר לכל ספק שלא מדובר כאן בספורט אצילי ונעלה, אלא במילחמה שבה שופכים את טיפת הדם האחרונה, כדי שאפשר יהיה לעלות דרגה אחת נוספת בסולם ההצלחה. שהרי כל דרגה נוספת למעלה, מרחיקה מן הדלות שמצפה לנכשלים.